

РИНКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

УДК 339.13:637.18 DOI: [https://doi.org/10.31617/tr.knute.2019\(31\)04](https://doi.org/10.31617/tr.knute.2019(31)04)

Юлія МОТУЗКА д. т. н., професор кафедри товарознавства, управління безпеністю та якістю Київського національного торговельно-економічного університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
E-mail: unmot@ukr.net
ORCID: 0000-0003-0400-6445

Анна КОШЕЛЬНИК аспірант кафедри товарознавства, управління безпеністю та якістю Київського національного торговельно-економічного університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
E-mail: a_koshelnyk@ukr.net
ORCID: 0000-0002-0322-9375

РИНОК АНАЛОГІВ МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ: СВІТОВІ ТРЕНДИ

Проаналізовано стан українського та світового ринків аналогів молока та молочних продуктів рослинного походження. Наведено характеристику основних видів сировини, з якої виготовляється ця група харчових продуктів, та визначено цільові категорії її споживачів. Проаналізовано асортимент аналогів молока і продуктів з нього рослинного походження, визначено перспективи щодо його розширення.

Ключові слова: аналоги молока рослинного походження, ринок, асортимент, замітники молока, альтернативне молоко, альтернативні молочні продукти, споживач.

Мотузка Ю., Кошельник А. Рынок аналогов молочных продуктов растительного происхождения: мировые тренды. Проанализировано состояние украинского и мирового рынков аналогов молока и молочных продуктов растительного происхождения. Приведена характеристика основных видов сырья, из которого производится эта группа пищевых продуктов, и определены целевые категории ее потребителей. Проанализирован ассортимент аналогов молока и продуктов из него растительного происхождения, определены перспективы его расширения.

Ключевые слова: аналоги молока растительного происхождения, рынок, ассортимент, заменители молока, альтернативное молоко, альтернативные молочные продукты, потребитель.

Постановка проблеми. Збалансоване харчування є невіддільною частиною здорового способу життя. Сьогодні у світі поширюється тенденція до вживання продуктів рослинного походження замість

© Юлія Мотузка, Анна Кошельник, 2019

тваринного. Це обумовлено тим, що, на думку деяких дієтологів, такі продукти краще засвоюються та не мають шкідливих гормонів і антибіотиків, які можуть міститися в продуктах тваринного походження. Крім цього, останнім часом збільшилася частка людей з непереносністю лактози та алергією на молоко, що змушені вживати безлактозну продукцію або повністю виключити молочні білки з раціону, замінюючи їх на рослинні. Через це асортимент харчових продуктів у всьому світі розширюється товарами для особливих груп населення, зокрема альтернативною молочною продукцією. Стрімке зростання її популярності також обумовлює той факт, що її виробництво є більш екологічним проти виробництва продуктів на основі тваринних жирів.

Тенденція до вживання переважно рослинної продукції спостерігається і в Україні. Згідно з даними Київського міжнародного інституту соціології, в країні 2 млн населення не споживають м'яса та є прихильниками систем харчування, як-от вегетаріанство та веганство, також набирає популярності сироїдіння [1]. Проте споживачі часто скаржаться, що ринок України недостатньо наповнений продуктами рослинного походження. Це також стосується й особливих груп населення, для яких представлено товари переважно закордонного виробництва. Є необхідність забезпечення ринку продуктами з рослинної сировини вітчизняного походження, тому дослідження асортименту зазначених товарів є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, присвячені дослідженню стану та тенденцій розвитку ринку традиційних молочних продуктів, відображені в працях багатьох вчених, зокрема О. Козака, В. Бойко, П. Саблук, І. Тюха, О. Карпій, Є. Гавази, М. Ільчук, І. Федулової, І. Власенко та ін. [2–7]. Однак аналоги молока рослинного походження – досить нова продукція для України, тому аналізу асортименту та динаміці розвитку ринку досі не приділялося достатньо уваги.

Мета роботи – проаналізувати динаміку та тренди світового ринку рослинних аналогів молока і продукції з нього рослинного походження в Україні та світі.

Матеріали та методи. Застосовано методи статистичного та системного аналізу, узагальнення, порівняння тощо. Інформаційною базою дослідження стали офіційна статистична звітність Державної служби статистики України та Міністерства охорони здоров'я України, дані міжнародних організацій, наукові джерела (статті вітчизняних і закордонних вчених), інтернет-ресурси.

Результати дослідження. Нині помітний стрімкий розвиток світового ринку продуктів рослинного походження. Організація Об'єднаних Націй назвала 2016 р. Міжнародним роком зернобобових (*Year of the Pulse*) через стрімке зростання попиту на рослинні білки та бобові культури, зокрема на сочевицю, горох, квасоллю, нут та ін. [8]. Дослідницька компанія *Mintel* визначає цей глобальний тренд у харчуванні як *power of plants*, тобто "сила рослин". За прогнозами аналітичних компаній США, за 25 років частка рослинних продуктів переважатиме над

тваринними на 20 %. Звіт *Nielsen Holdings PLC* у вересні 2018 р. показав, що проти 2017 р. ринок продуктів рослинного походження збільшився на 20 % і перевищив 3.3 млрд дол. США [9].

Аналіз даних засвідчив, що майже в усьому світі споживачі, які дотримуються принципів здорового харчування, віддають перевагу здебільшого рослинним заміникам молока рослинного походження (рис. 1) [10].

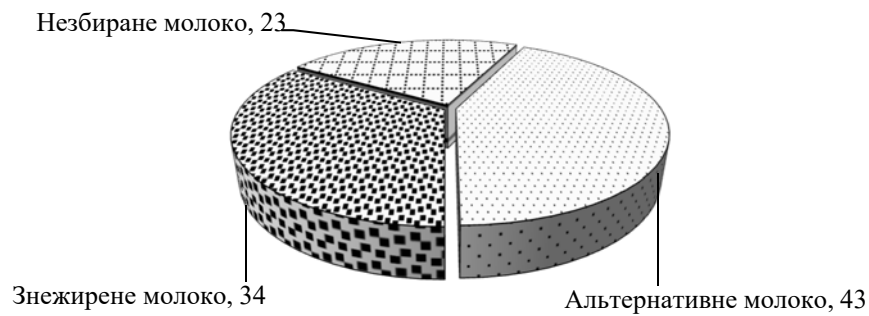

Рис. 1. Вподобання споживачів, які дотримуються здорового харчування, під час вибору молока, %

За результатами опитування споживачів, які обирають здоровий спосіб життя та віддають перевагу натуральним і органічним продуктам, більшість з них вживають аналоги молока з рослинної сировини.

Серед найвагоміших причин, які стимулюють людей дотримуватися харчування на рослинній основі, виділяють такі: піклування про тварин, зміцнення здоров'я, негативний вплив виробництва м'ясо-молочної продукції на навколишнє середовище, безпечність таких харчових продуктів, вартість, сумніви щодо вірогідності маркування продуктів тваринного походження тощо. Відсоткове співвідношення вказаних причин наведено на рис. 2 [11].

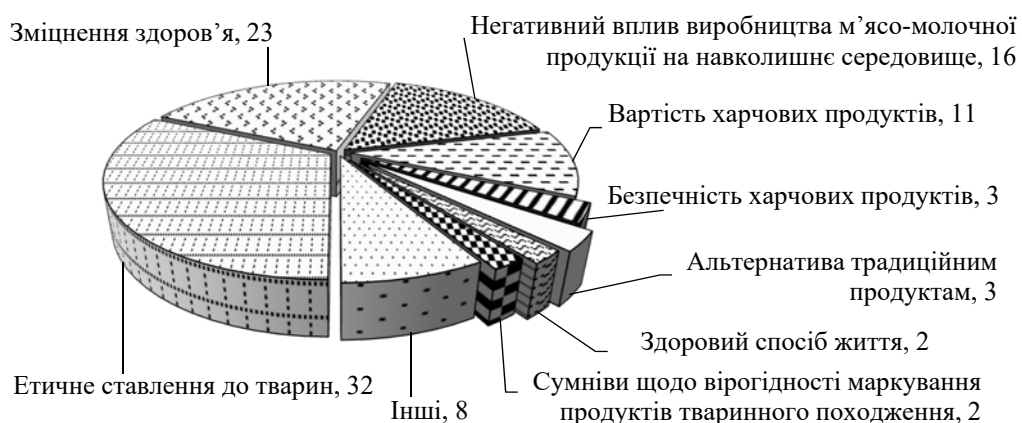

Рис. 2. Причини вживання харчових продуктів рослинного походження, %

Найбільше людей спонукає до вживання харчових продуктів рослинного походження етичне ставлення до тварин, прагнення зміцнити своє здоров'я та думка про негативний вплив виробництва м'ясо-молочної продукції на навколишнє середовище. Останнє зумовлене поширеним висвітленням у засобах масової інформації (ЗМІ) матеріалів про надмірне споживання природних ресурсів під час виробництва продукції тваринного походження, а також про його вплив на виникнення парникового ефекту, що призводить до глобального потепління. Прагнення покращити стан здоров'я пов'язане з численними даними про те, що вживання значної кількості червоного м'яса та оброблених продуктів з нього може призвести до виникнення онкологічних захворювань. Для частини споживачів має значення вартість харчових продуктів. Проте ця причина не є актуальною для України, бо ціна на альтернативні продукти рослинного походження значно вища за ціну на звичні, традиційні продукти тваринного походження. Крім цього, має велику вагу безпечність харчових продуктів та занепокоєння про невірність маркування продуктів тваринного походження. Ці причини пояснюються тим, що продукція тваринного походження може містити залишки гормонів та антибіотиків, які використовують під час вирощування тварин, про що не завжди вказується на маркуванні. Невелика частка споживачів обирає рослинне харчування як альтернативу традиційним продуктам. Особливо це актуально для тих, хто має певні проблеми зі здоров'ям (наприклад непереносність лактози), але не хоче повністю відмовлятися від звичних продуктів. Цікаво те, що лише 2 % респондентів указали рослинне харчування як елемент здорового способу життя.

Таким чином, поступово формується особливий клас споживачів альтернативного молока: платоспроможне населення, яке хоче спробувати незвичні продукти, прихильники здорового харчування, а також активісти – захисники тварин і борці за чисте навколишнє середовище.

Варто зауважити, що перелічені причини значною мірою обумовлені впливом ЗМІ та маркетинговою стратегією виробників. Безсумнівно, продукти з рослинної сировини корисні для здоров'я та мають бути в раціоні. Проте це не виключає їхнього негативного впливу на організм людини та навколишнє середовище. Так, рослинні харчові продукти можуть мати в своєму складі залишки пестицидів та хімічних добрив; їх виробництво також може негативно впливати на навколишнє середовище, особливо це стосується виготовлення продуктів із генетично модифікованих культур сої. Саме тому рекомендується не відмовлятися повністю від продуктів тваринного походження та переходити на рослинне харчування тільки за рекомендацією лікаря.

Проте, як уже було зазначено, асортимент харчових продуктів з рослинної сировини досить широкий та представлений кондитерськими і хлібобулочними виробами, соусами, заміниками м'яса з рослинної сировини, продукцією з нього тощо. Однак найбільшу популярність серед споживачів мають альтернативне молоко та продукти з нього. Це обумовлює їхню значну частку в сегменті продуктів на рослинній основі.

Варто зазначити, що термін "рослинне молоко" не є правильним, адже за своїм походженням цей напій є витяжкою з насіння, горіхів або злаків, змішаною з водою в певних пропорціях. Наразі найчастіше використовують поняття "рослинний замінник молока", "альтернативне молоко" (згідно з даними закордонних джерел) та, відповідно, "альтернативна молочна продукція", а також "рослинний аналог молока". Останній термін є найбільш правильним, бо, згідно з академічним тлумачним словником української мови, аналог – це те, в чому виявляється схожість, подібність до іншого предмета або явища. Зазвичай молоком досліджувані продукти називають через схожість зовнішнього вигляду та консистенції з тваринним молоком. Ще одним важливим фактором є те, що такі витяжки – сприятливе середовище для розвитку мікрофлори, що уможлиблює їх використання для приготування йогуртів, морозива, сирів тощо.

Отже, *аналог рослинного молока* – це напій, який виготовляють подрібненням рослинної сировини, що змішується з водою, і подальшою гомогенізацією рідини, внаслідок чого відбувається розподіл частинок за розміром в межах 20 мкм. Готовий продукт імітує коров'яче молоко за зовнішнім виглядом і консистенцією.

Користь таких продуктів полягає у відсутності лактози, молочних білків та холестерину, більш низькій калорійності проти традиційних. Корисні властивості рослинних аналогів молока також залежать від сировини, з якої вони вироблені, що обумовлює їх використання як основи для створення харчових продуктів для медичних цілей [11; 12].

Нині існує багато видів рослинної сировини, з якої виготовляють такі напої. Проте це відносно новий продукт, тому в літературі наразі класифікація рослинних аналогів молока відсутня. Попри це, в деяких наукових працях робиться спроба загальної класифікації цих продуктів, відповідно до якої виділяють п'ять категорій напоїв, а саме на основі:

- *зернових*: вівсяне, рисове, кукурудзяне молоко та молоко зі спельти;
- *бобових*: соєве молоко, молоко з арахісу, люпину, вігни (китайської спаржевої квасолі);
- *горіхів*: мигдалеве, кокосове, фісташкове молоко, молоко з фундука та волоського горіха;
- *насіння*: кунжутне молоко, молоко з насіння соняшнику, льону, конопель тощо;
- *псевдозлаків*: молоко з кіноа, амаранту, тефу [13].

Найбільш поширеними в Україні є рослинні аналоги молока з сої, мигдалю, рису та кокоса, також зустрічаються напої з кіноа, кунжуту та спельти. Виробники можуть розширювати асортимент напоїв завдяки додаванню какао, ванілі, фруктових наповнювачів тощо.

Більшу частину вітчизняного ринку замінників молока сьогодні становлять продукти іноземного походження. Єдиним українським підприємством, що виробляє рослинні аналоги молока та розповсюджує їх через торговельні мережі, є компанія *Люстдорф*, основна діяльність

якої полягає у виготовленні молочної продукції. Наразі у неї представлені вівсяний і гречаний напої ТМ *Ідеаль Немолоко*, сертифіковані знаком *V-Label* від європейської спілки вегетаріанців. Перевагою цих продуктів є те, що вони значно дешевші за імпортні. Крім цього, в Україні є виробники, які реалізують свої товари тільки через інтернет-магазини. Наприклад, компанія *Зелена корова*, що займається виробництвом харчових продуктів з рослинної сировини, зокрема й аналогів молока. Щодо імпортних продуктів, то на ринку України представлені напої компаній, як-от: *Alpro, Joya, Ecomilk, Soya, The bridge* та ін.

Згідно з УКТЗЕД, рослинним аналогам молочних продуктів присвоюється код 2106909200 "Харчові продукти, в іншому місці не зазначені, без вмісту молочних жирів, цукрози, ізоглюкози, глюкози, крохмалю або з вмістом менш як 1.5 мас. % молочних жирів, менш як 5 мас. % цукрози чи ізоглюкози, менш як 5 мас. % глюкози або крохмалю" або 2202901000 "Інші безалкогольні напої, крім фруктових або овочевих соків, без вмісту продуктів товарних позицій 0401–0404 або жирів, одержаних з продуктів цих товарних позицій". До товарних позицій 0401–0404 належать молоко та деякі продукти з нього [14]. Однак за вказаними номерами може декларуватися безліч харчових продуктів, тому дослідити статистичні дані щодо обсягів імпорту саме рослинних напоїв неможливо.

На світовому ринку рослинних аналогів молока лідерами є компанії *The Hain Celestial Group, Koninklijke Wessanen, Organic Valley Cropp Cooperative, SunOpta, OATLY, Califia Farms, Eden Foods, Danone, Earth's Own Food Company, Blue Diamond Growers* та ін. За оцінкою фахівців *Future Market Insight*, перспективними завданнями для лідерів ринку є зниження кількості алергенів у напоях, зокрема в соєвому, завдяки чому планується збільшити цільову групу споживачів [15].

Найбільший рівень споживання рослинних напоїв – в США і Канаді. Так, за 2012–2017 рр. обсяги продажів альтернативного молока збільшилися на 61 %, тоді як цей показник для коров'ячого молока, навпаки, зменшився на 15 %.

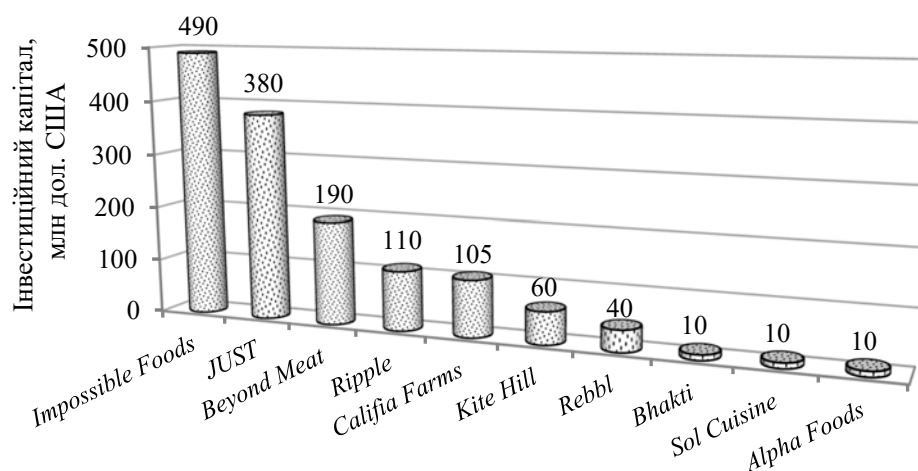
Компанія *Future Market Insight* прогнозує, що до кінця 2022 р. ринок рослинних заміників тваринного молока зросте до 9.5 млрд дол. США та щорічно збільшуватиметься на 7.1 % [16]. За оцінкою *Euromonitor*, починаючи з 2014 р., обсяги продажів альтернативних молочних напоїв у США зросли на 31, в Європі – на 24, в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні – на 14, в Латинській Америці – на 17 % [18]. За даними *Innova Market Insights*, світовий ринок "рослинного молока" перевищив 16 млрд дол. США у 2018 р. [17].

У 2017 р. Британський офіс статистики додав замітники молока до підрозділу основних товарів у своєму індексі споживчих цін, що також свідчить про стрімке зростання популярності цього виду продукції серед споживачів.

Асортимент рослинних аналогів молочних продуктів становлять не тільки напої, але й харчові продукти: йогурти, пудинги, морозиво тощо. Проте частка напоїв дещо переважає; у 2017 р. цей сегмент займав близько 58 % світового ринку. Відповідно частка аналогів молочних харчових продуктів становила 42 % [18].

З огляду на наведене вище, можна стверджувати, що сегменти альтернативних молочних напоїв та харчових продуктів займають майже однакову частку на світовому ринку. Однак в Україні переважно представлені напої, з харчових продуктів відомі лише йогурти та пудинги на основі соєвого молока компанії *Alpro*.

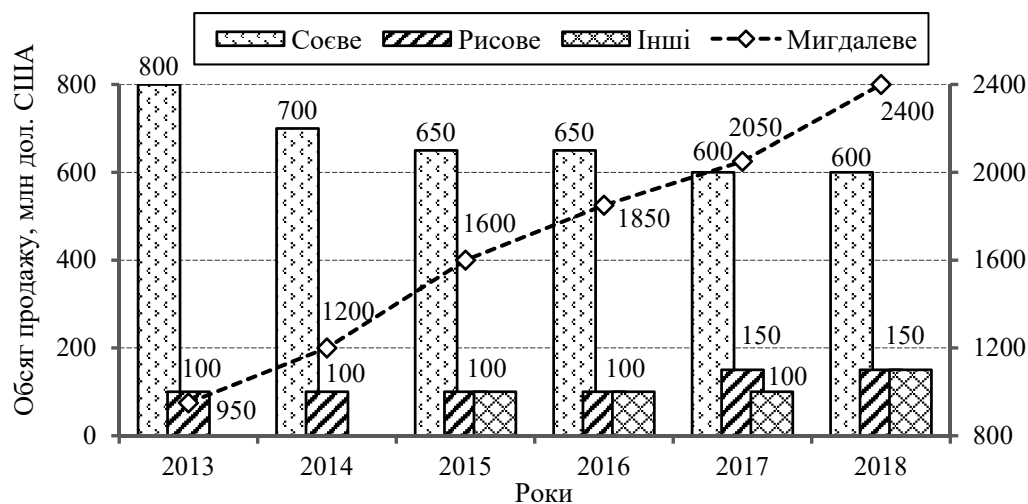
У сегмент харчових продуктів інвестують великі міжнародні компанії. Так, *Dean Foods*, один з найбільших переробників молока в США, минулого року став міноритарієм *Good Karma Foods* – компанії, що займається виробництвом продуктів-аналогів з рослинної сировини. Таку ж практику мала компанія *Danone*, яка придбала компанію *WhiteWave*, що спеціалізується на виробництві органічних продуктів, зокрема продуктів-аналогів. Ці підприємства зауважують падіння попиту на молоко тваринного походження, отже, такі інвестиції дають змогу диверсифікувати виробництво та зберегти високі позиції на ринку. Підприємства – виробники рослинних аналогів молочних продуктів та обсяг інвестицій, які вони отримують, представлені на *рис. 3* [19].

Рис. 3. Інвестиційний капітал підприємств, що виробляють рослинні аналоги харчових продуктів

Лідером є компанія *Impossible Foods*, яка виготовляє аналоги сирів рослинного походження. У це підприємство вкладають кошти фонд Пітера Тіля *Founders Fund*, Білл Гейтс, а також компанії, як-от: *Khosla Ventures*, *Google Ventures*, *Horizons Ventures*, *UBS* та *Viking Global Investors*. Це пояснюється тим, що *Impossible Foods* виробляє також "штучне м'ясо" нового покоління підбором специфічних протеїнів і біологічно важливих речовин з зелені, насіння й зерна та в такий спосіб створює м'ясні й молочні продукти в лабораторних умовах [20]. З цієї ж причини інвестують в інші компанії (див. *рис. 3*).

Нині молоко рослинного походження становить 15 % загального ринку молока; спостерігається певне падіння споживчого попиту на соєве молоко, проте, як показано на *рис. 4* [21; 22], продажі інших видів рослинних заміників молока продовжують зростати.

Рис. 4. Продажі альтернативних молочних напоїв за видами

Найбільший попит має мигдалеве молоко, прогнозується, що обсяги його реалізації зростатимуть і далі. Попри певне зменшення показників реалізації соєвого молока у 2018 р. проти попередніх років, прогнозується, що до 2021 р. ці показники збільшаться. Рисове молоко є популярним, переважно в Азії, тому обсяг його продажів значно менше, ніж інших видів молока. Такі ж показники демонструє об'єм реалізації інших видів молока, але водночас відсутні дані за 2013 та 2014 рр. Це може бути пов'язано з тим, що багато різновидів альтернативних напоїв з'явилися на ринку відносно нещодавно.

Щодо альтернативних молочних харчових продуктів, то їх продажі також досить швидко зростають, зокрема сирів із рослинної сировини було продано на 124, йогуртів – на 162, рослинних вершків – на 109 млн дол. США [23].

Враховуючи популярність вегетаріанської дієти, а також активізацію руху за благополуччя тварин, прогнозується, що ці значення будуть зростати. Підтвердженням цього є приклади молочних фермерських господарств у США, які змінюють тваринницьку форму діяльності на рослинницьку, а також підприємств в Європі, які перекваліфікують традиційне виробництво молока на виключно рослинне.

Наразі виробники альтернативної продукції розширюють свій асортимент охолодженими та замороженими харчовими продуктами.

Висновки. Ринок продуктів рослинного походження перебуває в стані стрімкого розвитку. Особливо набирають популярності аналоги молока та молочної продукції, які в розвинутих країнах світу вже виокремились у повноцінну товарну категорію.

Асортимент таких продуктів доволі широкий та представлений напоями, йогуртами, морозивом, пудингами, сиром тощо.

В Україні також спостерігається тенденція до зростання споживчого попиту на рослинні аналоги молока, проте ця галузь харчової промисловості ще не набула популярності у споживачів. Саме тому існують потенційні можливості для подальшого розроблення і впровадження нових продуктів. Зокрема, перспективними є розроблення та дослідження споживчих властивостей рослинних аналогів молока з насіння гуньби сінної.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. В Україні два мільйони вегетаріанців, – опитування. URL: https://zik.ua/news/2017/10/23/v_ukraini_dva_milyony_vegetariantsiv_opytuvannya_1191465.
2. Тюха І. В., Стеценко О. Д. Стан та тенденції розвитку вітчизняного ринку молока та молочних продуктів. *Ефективна економіка*. 2017. № 3. URL: <http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=5427>.
3. Карпій О. П., Хтей Н. І., Шуль М. Б. Характеристика ринку молочної продукції України. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/28952/1/060_101_102.pdf.
4. Гаваза Є. В. Світовий ринок молока і молокопродуктів: тенденції та перспективи для України. *Економіка АПК*. 2015. № 7. С. 106-113.
5. Ільчук М. М. Адаптація виробників молока в Україні до європейських вимог. *Біоресурси і природокористування*. 2013. Т. 5. № 5/6. С. 129-137.
6. Федулова І. Ринок молочної продукції України: можливості та загрози. *Товари і ринки*. 2018. № 1. С. 15-28.
7. Власенко І. Г. Стан світового ринку молока і молочної продукції та особливості його формування в Україні. *Інноваційна економіка*. 2013. № 1. С. 38-41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_1_12.
8. About the International Year of Pulses. URL: <http://www.fao.org/pulses-2016/about/en>.
9. Power to the Plants. URL: <https://www.mintel.com/blog/food-market-news/2017-global-food-drink-trends-how-did-we-do-12>.
10. Schmidt S. Infographic on Milk & Dairy Alternatives: Consumer Trends. URL: <https://blog.marketresearch.com/infographic-milk-and-dairy-alternatives-consumer-trends>.
11. Consumer insights. July 2018. URL: https://media.ahdb.org.uk/media/Default/Consumer%20and%20Retail%20Insight%20Images/PDF%20articles/ConsumerInsights%20WEB_1653_180725.pdf.
12. Vanga S. K., Raghavan V. How well do plant based alternatives fare nutritionally compared to cow's milk? URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5756203>.
13. Sethi S., Tyagi S. K., Anurag R. K. Plant-based milk alternatives an emerging segment of functional beverages: a review. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5069255>.
14. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності. URL: <https://www.qdpro.com.ua/uktzed>.

15. Dairy Alternatives Market: Veganism Will Remain a Significant Impact Factor Fueling the Demand for Non-dairy Products: Global Industry Analysis Opportunity Assessment (2019–2029). URL: <https://www.futuremarketinsights.com/reports/dairy-alternatives-market>.
16. Как развивается рынок растительных аналогов молока? URL: <https://milknews.ru/longridy/2018/05/03/rastitelniye-analogi-moloka.html>.
17. Global Plant Milk Market. URL: <https://www.prnewswire.com/news-releases/global-plant-milk-market-to-top-us-16-billion-in-2018--dairy-alternative-drinks-are-booming-says-innova-market-insights-300472693.html>.
18. Dairy Alternatives Market Size, Share & Trends Analysis Report By Product (Soy Milk, Almond Milk, Rice Milk), By Formulation (Plain, Flavored), By Application (Food, Beverages), And Segment Forecasts, 2019–2025. URL: <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/dairy-alternatives-market>.
19. Plant-based Meat, Eggs, and Dairy. State of the Industry Report. URL: <file:///C:/Users/nusik/Downloads/SOI-Report-Plant-Based.pdf>.
20. Impossible Foods – инвестиция в аналог Beyond Meat. URL: <https://media.unitedtraders.com/posts/22565-impossible-foods--investiciya-v-analog-beyond-meat>.
21. Бізнес-план проекту виробництва рослинного молока. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/biznes-plan/biznes-plan-proekta-proizvodstva-rastitelnogo-moloka>.
22. Коли не потрібна корова: як заробити на виробництві рослинного молока. URL: <https://agroreview.com/news/koly-ne-potribna-korova-yak-zarobyty-na-vyrobnyctvi-roslynnoho-moloka>.
23. 2018 U. S. Retail Sales Data for Plant-Based Foods. URL: <https://plantbasedfoods.org/consumer-access/nielsen-data-release-2018>.

Стаття надійшла до редакції 06.09.2019.

Motuzka Ju., Koshelnyk A. The market of analogues of dairy products with vegetable origin: world trends.

Background. Balanced nutrition is an integral part of a healthy lifestyle. Today there is a growing trend in the world to use products of plant origin instead of animals. However, the domestic market is not sufficiently filled with products of plant origin, and the available assortment is mainly of foreign production. There is a need to meet the demand of consumers in food products from vegetable raw materials of domestic origin, so the study of the world market of this product group is relevant.

The aim of the work is to analyse the dynamics and trends of the world market of plant analogues of milk in Ukraine and the world.

Materials and methods. Methods of statistical and system analysis, generalization, comparison, etc. were used. The official statistical reporting of the State Statistics Service of Ukraine and the Ministry of Health of Ukraine, data from international organizations, scientific literature, internet resources were used as a research information base.

Results. Today, the world market for food products of plant origin is rapidly developing. Almost all over the world, consumers who follow the principles of healthy nutrition prefer mainly vegetable substitutes for milk. According to the forecasts of analytical companies in the USA, in 25 years the share of plant products will outweigh the animal by 20 %.

Plant analogues of milk from soybean, almonds, rice and coconut are the most common in Ukraine, drinks from quinoa, sesame and spelt are also found. Today imported milk substitutes occupy a larger share in the domestic market. The only Ukrainian company producing plant-based milk analogues is the Lustdorf company.

The highest level of consumption of herbal beverages are noted in the US and Canada. The assortment of plant analogues of dairy products is not only drinks, but also food products: yoghurts, puddings, ice cream etc. However, the share of beverages is slightly higher, in 2017 this segment occupied about 58 % of the world market, and the share of dairy analogues was 42 %. However, beverages are mostly presented in Ukraine, only yoghurts and puddings based on soy milk of Alpro company are presented from the food products.

Currently, plant-based milk accounts for 15 % of the total milk market; consumer demand for soy milk has decreased slightly, but sales of other plant-based milk substitutes continue to increase. Producers of alternative products are expanding their assortment of chilled and frozen food products.

Conclusion. The market for plant-based products is in a state of rapid development. The analogues of milk and dairy products, which have already been distinguished into a full product category in the developed countries of the world, are especially gaining popularity.

Assortment of such products is quite wide and is represented by drinks, yoghurts, ice cream, puddings, cheese etc.

Ukraine also has a tendency to increase consumer demand for plant-based milk analogues, but this food industry has not yet gained popularity with consumers. That is why there are potential opportunities for further development and introduction of new products. In particular, it is promising to develop and study the nutritional properties of plant-based milk analogues from the seeds of fenugreek.

Keywords: plant-based milk analogues, market, assortment, milk substitutes, alternative milk, alternative dairy products, consumer.

REFERENCES

1. V Ukraïni dva mil'jony vegetarianciv, – opytuvannja [There are two million vegetarians in Ukraine, poll]. Retrieved from https://zik.ua/news/2017/10/23/v_ukraini_dva_milyony_vegetariantsiv_opytuvannya_1191465 [in Ukrainian].
2. Tjuha, I. V., & Stecenko, O. D. (2017). Stan ta tendencii' rozvytku vitchyznjanogo rynku moloka ta molochnyh produktiv [State and trends of development of the domestic market of milk and dairy products]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, 3. Retrieved from <http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektivna-ekonomika&s=ua&z=5427> [in Ukrainian].
3. Karpij, O. P., Htej, N. I., & Shul', M. B. Harakterystyka rynku molochnoi' produkcii' Ukraïny [Characteristics of the dairy market in Ukraine]. Retrieved from http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/28952/1/060_101_102.pdf [in Ukrainian].
4. Gavaza, Je. V. (2015). Svitovyj rynek moloka i molokoproduktiv: tendencii' ta perspektyvy dlja Ukraïny [The world milk and dairy market: trends and prospects for Ukraine]. *Ekonomika APK – AIC economy*, 7, 106-113 [in Ukrainian].
5. Il'chuk, M. M. (2013). Adaptacija vyrobnykiv moloka v Ukraïni do jevrops'kyh vymog [Adaptation of milk producers in Ukraine to European requirements]. *Bioresursy i pryrodokorystuvannja*. (Vol. 5). (N 5/6), (pp. 129-137) [in Ukrainian].
6. Fedulova, I. (2018). Rynek molochnoi' produkcii' Ukraïny: mozhlyvosti ta zagrozy [Ukraine's dairy market: opportunities and threats]. *Tovary i rynky – Goods and markets*, 1, 15-28 [in Ukrainian].
7. Vlasenko, I. G. (2013). Stan svitovogo rynku moloka i molochnoi' produkcii' ta osoblyvosti jogo formuvannja v Ukraïni [State of the world market of milk and dairy products and peculiarities of its formation in Ukraine]. *Innovacijna ekonomika – Innovative economy*, 1, 38-41. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_1_12 [in Ukrainian].

8. About the International Year of Pulses. Retrieved from <http://www.fao.org/pulses-2016/about/en> [in English].
9. Power to the Plants. Retrieved from <https://www.mintel.com/blog/food-market-news/2017-global-food-drink-trends-how-did-we-do-12> [in English].
10. Schmidt, S. Infographic on Milk & Dairy Alternatives: Consumer Trends. Retrieved from <https://blog.marketresearch.com/infographic-milk-and-dairy-alternatives-consumer-trends> [in English].
11. Consumer insights. July 2018. Retrieved from https://media.ahdb.org.uk/media/Default/Consumer%20and%20Retail%20Insight%20Images/PDF%20articles/ConsumerInsights%20WEB_1653_180725.pdf [in English].
12. Vanga, S. K., & Raghavan, V. How well do plant based alternatives fare nutritionally compared to cow's milk? Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5756203> [in English].
13. Sethi, S., Tyagi, S. K., & Anurag, R. K. Plant-based milk alternatives an emerging segment of functional beverages: a review. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5069255> [in English].
14. Ukrai'ns'ka klasyfikacija tovariv zovnishn'oekonomichnoi' dijal'nosti [Ukrainian classification of foreign economic activity goods]. Retrieved from <https://www.qdpro.com.ua/uktzed> [in Ukrainian].
15. Dairy Alternatives Market: Veganism Will Remain a Significant Impact Factor Fueling the Demand for Non-dairy Products: Global Industry Analysis Opportunity Assessment (2019–2029). Retrieved from <https://www.futuremarketinsights.com/reports/dairy-alternatives-market> [in English].
16. Kak razvivaetsja rynek rastitel'nyh analogov moloka? [How is the market for herbal milk analogues developing?] Retrieved from <https://milknews.ru/longridy/2018/05/03/rastitelniye-analogi-moloka.html> [in Russian].
17. Global Plant Milk Market. Retrieved from <https://www.prnewswire.com/news-releases/global-plant-milk-market-to-top-us-16-billion-in-2018--dairy-alternative-drinks-are-booming-says-innova-market-insights-300472693.html> [in English].
18. Dairy Alternatives Market Size, Share & Trends Analysis Report By Product (Soy Milk, Almond Milk, Rice Milk), By Formulation (Plain, Flavored), By Application (Food, Beverages), And Segment Forecasts, 2019–2025. Retrieved from <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/dairy-alternatives-market> [in English].
19. Plant-based Meat, Eggs, and Dairy. State of the Industry Report. Retrieved from <file:///C:/Users/nusik/Downloads/SOI-Report-Plant-Based.pdf> [in English].
20. Impossible Foods – investicija v analog Beyond Meat [Impossible Foods is an investment in analogue Beyond Meat]. Retrieved from <https://media.unitedtraders.com/posts/22565-impossible-foods--investiciya-v-analog-beyond-meat> [in Russian].
21. Biznes-plan proektu vyrobnyctva roslynnogo moloka [Business plan for a plant milk production project]. Retrieved from <https://pro-consulting.ua/ua/biznes-plan/biznes-plan-proekta-proizvodstva-rastitelnogo-moloka> [in Ukrainian].
22. Koly ne potribna korova: jak zarobyty na vyrobnyctvi roslynnogo moloka [When a cow is not needed: how to make money on vegetable milk production]. Retrieved from <https://agreview.com/news/koly-ne-potribna-korova-yak-zarobyty-na-vyrobnyctvi-roslynnoho-moloka> [in Ukrainian].
23. 2018 U. S. Retail Sales Data for Plant-Based Foods. Retrieved from <https://plantbasedfoods.org/consumer-access/nielsen-data-release-2018> [in English].